

Projekt

z dnia 24 stycznia 2020 r.

Zatwierdzony przez

WÓJT

mgr inż. Grzegorz Czapla

27.01.2020

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY OŻAROWICE**

z dnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Ożarówce na lata 2020-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. ,poz. 506 ze zm.), art. 6 ust. 2, pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U z 2015 r., poz. 1390 ze zm.)

**Rada Gminy Ożarówce
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjąć Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Ożarówce na lata 2020-2025 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ożarówce.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Ożarówce.

Przewodniczący Rady Gminy
Ożarówce

mgr inż. Marian Czernikarz

ADK PRAWNY
mgr inż. Delijewski

Załącznik do uchwały Nr

Rady Gminy Ożarówice

z dnia 2020 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE W GMINIE OŻAROWICE
NA LATA 2020-2025**

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	3
2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE	3
3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU	4
4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	6
5. ADRESACI PROGRAMU	7
II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE	7
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
2. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIELE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH	10
2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE	10
2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY	18
3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE	20
4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY	21
4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM	21
4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM	26
4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ	29
5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM	31
6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	32
7. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE	38
III PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE	41
1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU	41
2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA	42
IV REALIZACJA PROGRAMU	49
1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY	49
2. MONITORING I EWALUACJA	49
3. FINANSOWANIE	49
SPIS TABEL I WYKRESÓW	50

I. WPROWADZENIE

1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych. Na potrzeby niniejszego Programu najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.). Artykuł 2. pkt 2. tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

2. RODZAJE I FORMY PRZEMOCY W RODZINIE

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy: **fizyczną, psychiczną, seksualną i ekonomiczną**. Rozszerzenie tych pojęć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy

rodzaje	formy
przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
przemoc psychiczna	wysmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół **kobiety i dzieci, rzadko mężczyźni**. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są **osoby niepełnosprawne i ludzie starsi**. Najczęstszym objawem obserwowanym u osób doznających przemocy jest **wyuczona bezradność**. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- **deficyty poznawcze**, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc;
- **deficyty motywacyjne**, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację;
- **deficyty emocjonalne**, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość **potrzebuje pomocy innych**. Bez odpowiedniego wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

3. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Statystyki policyjne, stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska przemocy w rodzinie ujawniają, że w 2018 r. liczba ofiar przemocy domowej kształtowała się na poziomie **88 133** osoby (w tym 65 057 to kobiety, 12 404 to dzieci i młodzież do 18 roku życia, a 10 672 to mężczyźni). Szczegółowe dane za rok 2018 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieska Karta” za rok 2018

liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	73 153 (w tym 59 829 wszczynających procedurę i 13 324 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
ogólna liczba ofiar przemocy	88 133
liczba ofiar – kobiet	65 057
liczba ofiar – mężczyzn	10 672
liczba ofiar – małoletnich	12 404
ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	73 654
liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	6 045
liczba podejrzewanych sprawców – mężczyzn	67 306
liczba podejrzewanych sprawców – nieletnich	303
ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	43 182
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – kobiety	1 903
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – mężczyźni	41 257
podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – nieletni	22
liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	427

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

Należy zaznaczyć, że w 2012 r. **zmienił się system rejestracji statystycznej w związku z przemocą domową**, stąd też prezentowane liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskiej Karty” wyłącznie przez Policję i nie obejmują danych dotyczących działalności innych podmiotów upoważnionych do zwalczania przemocy domowej.

Pewne światło na kwestie zjawiska przemocy w rodzinie rzucają przeprowadzane co jakiś czas badania. Dwukrotnie, w 2007 i w 2010 r., wykonywał takie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej TNS OBOP.

Najbardziej drastycznie przedstawiają się wyniki badania z września 2007 r. w kwestii występowania zjawiska przemocy w rodzinie według ofiar, sprawców i świadków. Otóż okazało się, że kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%). Co piąty Polak (20%) – wedle uzyskanych deklaracji – był sprawcą przemocy wobec członków swojego gospodarstwa domowego.

Sprawcy najczęściej przyznawali się do przemocy psychicznej (15%), znacznie rzadziej do fizycznej (9%), a bardzo rzadko do ekonomicznej (2%) i seksualnej (0,4%). **Do bycia ofiarami przemocy** najczęściej przyznawały się kobiety (39%), mieszkańcy miast powyżej 500 tys. (42%). Do doświadczenia przemocy co najmniej raz częściej przyznawały się osoby z wyższym niż z podstawowym wykształceniem. Doświadczenie przemocy w rodzinie wpływa na jej stosowanie wobec członków rodziny – 13% Polaków to jednocześnie ofiary i sprawcy przemocy.

Przeprowadzone trzy lata później (w listopadzie i grudniu 2010 r.) badanie w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pokazało, iż:

- kobiety stanowią 63% ofiar przemocy fizycznej, 64% ofiar przemocy psychicznej, 70% ofiar przemocy ekonomicznej;
- prawie połowa społeczeństwa (47%) jest zdania, że system prawny w naszym kraju w większym stopniu chroni ofiary przemocy w rodzinie, jeśli są nimi kobiety;
- spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach – 45% ofiar (niezależnie od rodzaju przemocy) stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu;
- inne problemy, które występują wspólnie z przemocą domową, to: brak pieniędzy (18%), problemy małżeńskie (15%), problemy w pracy (10%).

W listopadzie 2014 r. na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych grupa badawcza IPSOS przeprowadziła sondaż na temat występowania przemocy w rodzinie i częstotliwości zgłaszania tego rodzaju przypadków. 14% badanych zadeklarowało w tym sondażu, że w ciągu ostatniego roku było świadkiem przemocy w rodzinie. **Zdecydowana większość zaobserwowanych przypadków stanowiła przemoc o charakterze psychicznym (75%) lub fizycznym (58%).**

W ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, zostały przeprowadzone przez firmę WYG PSDB sp. z o.o. na przełomie lipca i sierpnia 2014 r. ogólnopolskie badania ankietowe na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Podsumowując wyniki przeprowadzonego badania stwierdzono, że istnieje tendencja do wąskiego rozumienia pojęcia „przemocy”, głównie jako przemocy fizycznej. Przemoc traktowana jest

jako coś złego i spotyka się ze społecznym potępieniem. **Przejawy przemocy psychicznej oraz seksualnej nie były traktowane jako przemoc**, dopóki ich tak nie nazwano w badaniu. Po otrzymaniu definicji 4 rodzajów przemocy, okazało się, że formą przemocy występującą najczęściej jest przemoc psychiczna, wcześniej niezauważana przez badanych.

Negatywnie odbierani są sprawcy wszelkiego rodzaju przemocy. Badanie uwidoczniło jednak wyraźną tendencję do przerzucania winy na ofiarę. Większość osób badanych dostrzega problem **przemocy wobec dzieci**. Badania pokazały całkowity brak tolerancji dla dwóch form przemocy wobec dzieci: pozbawianie ich posiłku oraz przemocy seksualnej.

Zdecydowana większość osób uczestniczących w obu badaniach nie zgadzała się ze stwierdzeniem, że cokolwiek **usprawiedliwia przemoc** w rodzinie. Zdecydowana większość (prawie 3/4) badanych uważa, że **rodziny dotknięte przemocą nie otrzymują wystarczającej pomocy**. Ważnym wnioskiem z badania jest fakt, że aż 80,7% badanych uważa, iż przemoc dotyka wielu środowisk, nie zaś tylko tzw. rodzin „patologicznych”. To dużo, jednak istotnie mniej niż w roku 2007, gdy stwierdzenie to potwierdziło 89,9% badanych.

Dwukrotnie, w 2009 i w 2015 r. ogólnopolskie badania na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, dotyczące przemocy w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych, realizował Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk. Generalnie, wskazując podobieństwa między wynikami przeprowadzonych badań, stwierdzono przede wszystkim, że przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych jest zjawiskiem zdecydowanie zauważalnym. Nie ustalono przy tym jakiegokolwiek roli statusu ekonomiczno-społecznego rodzin, w których przemoc występuje.

Przytaczając powyższe dane, należy pamiętać, że **przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków**, w związku z czym bardzo trudno oszacować rzeczywistą skalę tego zjawiska.

4. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Niniejszy Program został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Ożarowicach przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego także następujące zadania: prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy to:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507. z późn. zm.);

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. 2011 nr 209 poz. 1245);
- uchwała nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P. 2014 poz. 445);
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ożarówice na lata 2016-2025 przyjęta uchwałą Rady Gminy Ożarówice z dnia 23 sierpnia 2016 r. nr XIX/204/2016.

5. ADRESACI PROGRAMU

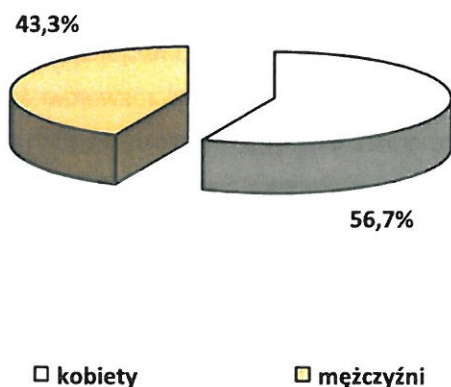
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Ożarówice na lata 2020-2024 jest adresowany w szczególności do rodzin i osób, które ze względu na przemoc w rodzinie wymagają wsparcia społecznego, sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz pozostałych mieszkańców gminy.

II. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE

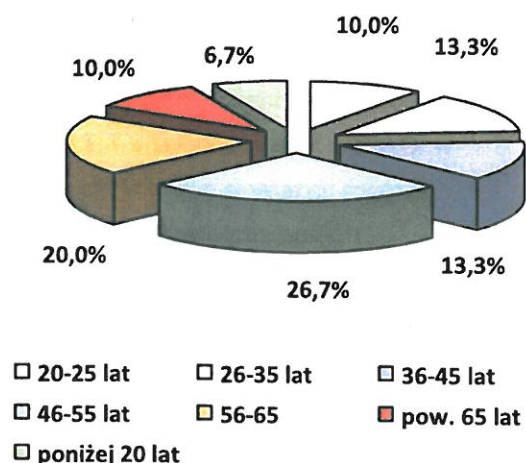
Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Ożarówice została oparta na analizie dostępnych danych, tzw. źródeł zastanych oraz ankiet skierowanych do mieszkańców i przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych. Do analizy przedłożono 30 anonimowo wypełnionych ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców, 4 ankiety wypełnione przez pedagogów i nauczycieli z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy oraz 44 ankiety skierowane do uczniów ze szkół podstawowych z terenu gminy.

Wśród respondentów ankiet skierowanych do dorosłych mieszkańców 56,7% stanowiły kobiety, 43,3% mężczyźni. Najliczniej reprezentowane były grupy wiekowe 46-55 lat (26,7%) oraz -65 lat (20,0%) i 26-35 lat i 36-45 lat (po 13,3%). Mniej licznie reprezentowane były grupy wiekowe 20-25 lat oraz grupa osób w wieku pow. 65 lat (po 10,0%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku poniżej 20 lat (6,7%). Strukturę ankietowanych ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci

Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad połowę ankietowanych stanowiły osoby mieszkające w gminie od urodzenia (83,3%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 10 do 20 lat (10%), od 50 lat (6,7%).

Pod względem poziomu wykształcenia najliczniej reprezentowana była grupa osób z wykształceniem średnim (43,3%), drugą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym i zasadniczym zawodowym (po 23,3%). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby posiadające wykształcenie podstawowe i gimnazjalne (po 3,3%), a 3,5% respondentów nie określił poziomu wykształcenia.

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 44 uczniów ze szkół podstawowych z terenu gminy. Wśród uczniów 48% stanowiły kobiety, a ankietowani uczniowie byli w wieku 12-14 lat.

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Ożarówce jest gminą wiejską położoną w centralnej części województwa śląskiego, we wschodniej części powiatu tarnogórskiego. Od północy sąsiaduje z miastem Miasteczko Śląskie oraz gminami Woźniki i Koziegłowy, od wschodu z gminą Siewierz, od południa z gminami Bobrowniki i Mierzęcice oraz od zachodu z gminą Świerklaniec. Gmina zajmuje powierzchnię 45,77 km² i podzielona jest na 7 sołectw: Celiny, Niezdara, Ossy, Ożarówce, Pyrzowice, Tąpkowice i Zendek. Najliczniej zamieszkiwanym sołectwem są Ożarówce (1 670 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Celiny (228 osób).

Gmina ma charakter rolniczy; użytki rolne zajmują ok. 70% powierzchni gminy, 14% zajmują lasy i grunty leśne, a 16,7% to pozostałe grunty i nieużytki. Obecnie jednak funkcje rolnicze gminy pozostają nieznacznie w cieniu rozwijającego się coraz dynamiczniej rynku usług, przemysłu i transportu.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę medyczną w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Promed” w Tąpkowicach. Na terenie gminy działa 1 punkt apteczny, prowadzonych jest 6 prywatnych praktyk lekarskich. W roku szkolnym 2019/2020 w gminie funkcjonowało ogółem 8 placówek wychowawczych i oświatowych (4 placówki wychowania przedszkolnego (1 przedszkole i 3 oddziały przedszkolne) i 4 szkoły podstawowe). Działalność kulturalna w gminie skupia się wokół Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarówice w Tąpkowicach, ponadto funkcjonują 2 filie biblioteczne: w Ożarówicach i Zendku i 7 świetlic wiejskich. Propagowaniu sportu, rozwojowi kultury fizycznej i rekreacji na terenie gminy służą 4 kluby sportowe oraz 3 obiekty sportowo-rekreacyjne.

Pomoc społeczną w gminie świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach, którego działalność często bywa uzupełniana przez współpracę z innymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi czy Kościołem, co sprzyja poprawie efektywności działań podejmowanych w celu niwelowania skutków problemów społecznych dotyczących mieszkańców.

Z końcem 2018 r. gmina liczyła ogółem 5 720 mieszkańców, w tym 2 962 kobiet. Dane odnoszące się do demografii na przestrzeni trzech ostatnich lat przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba mieszkańców ogółem	5 638	5 636	5 720
w tym kobiet	2 900	2 905	2 962

Dane Urzędu Gminy Ożarówice.

Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	994	1 010	1 037
liczba osób w wieku produkcyjnym	3 503	3 538	3 490
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 141	1 088	1 193

Dane Urzędu Gminy Ożarówice.

Według danych **Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach**, w latach 2016-2018 liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Ożarówice spadała wyraźnie z roku na rok. Podobnie zmniejszał się także udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. W analizowanym okresie wśród pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych ulegał wahaniom. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 5. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba bezrobotnych w gminie	166	131	112
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	4,7%	3,7%	3,2%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	86	82	66
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	51,8%	62,5%	58,9%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach.

2. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIELE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinach zostały zebrane z instytucji i organów działających w gminie Ożarówce. Dodatkowo uzupełniono je danymi pozyskanymi od instytucji, których działania obejmowały w latach 2016-2018 mieszkańców gminy.

2.1. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE WSPARCIE W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy w rodzinie określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców przemocy.

Na terenie gminy Ożarówce pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie świadczą: Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Prawno-Psychologiczny, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki ochrony zdrowia, oświatowe i parafie. Poniższa tabela zawiera dane adresowe tych jednostek.

Tabela 6. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Dworcowa 15 42-625 Ożarówce
2.	Zespół Interdyscyplinarny	
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
4.	Punkt Prawno-Psychologiczny	
5.	Urząd Gminy	
6.	Punkt Konsultacyjny	ul. Zwycięstwa 13 42-624 Tąpkowice
7.	Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach	ul. Zwycięstwa 17 42-624 Tąpkowice
8.	Filia biblioteczna nr 1 w Ożarówicach	ul. Sportowa 1 42-625 Ożarówce
9.	Filia biblioteczna nr 2 w Zendku	ul. Główna 126 42-625 Zendek
10.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Promed”	ul. Zwycięstwa 15 42-624 Tąpkowice
11.	Szkoła Podstawowa w Ożarówicach	ul. Szkolna 10 42-625 Ożarówce
12.	Szkoła Podstawowa w Tąpkowicach	ul. Kopernika 2 42-624 Tąpkowice
13.	Szkoła Podstawowa w Zendku	ul. Główna 126 42-625 Zendek

14.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Pyrzowicach	ul. Wolności 46 42-625 Pyrzowice
15.	Komisariat Policji w Pyrzowicach	ul. Wolności 90 42-625 Pyrzowice
16.	Parafia pw. św. Barbary	ul. Tarnogórska 35 A 42-625 Ożarówice
17.	Parafia pw. św. Stanisława	ul. Główna 91 42-625 Zendek
18.	Parafia pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny	ul. Wolności 58A 42-625 Pyrzowice
19.	Parafia pw. św. Jana Chrzciciela	ul. Zwycięstwa 44 42-624 Tąpkowice

Dane Urzędu Gminy Ożarówice.

Gmina w ramach realizacji zadań własnych odpowiada za zapewnienie środków i tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten obszar działań zatwierdza uchwałą Rada Gminy. Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i wydatków na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemu uzależnień oraz środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie Ożarówice w latach 2016-2018.

Tabela 7. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2016-2018 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2016	2017	2018
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	167 548,48	221.884,43	159 916,43
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	1 576,00	762,00	1 271,27
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	3 427,18	7 951,38	4 599,05
razem	172 551,66	230 597,81	165 786,75

Dane Urzędu Gminy i Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Środki przeznaczane w latach 2016-2018 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie ulegały wahaniom, najwyższy poziom osiągając w 2017 r. – 230 597,81 zł. Największe kwoty w latach 2016-2018 wydatkowano na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych, znacznie mniejsze na przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie pełni **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, która w ramach swoich zadań m.in. kontaktuje się z osobami z terenu gminy dotkniętymi przemocą w rodzinie, kieruje na terapię sprawców przemocy w rodzinie i składa w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie zawiadomienia do prokuratury

o popełnieniu przestępstwa, prowadzi rozmowy motywujące do podjęcia leczenia i terapii oraz zachęca członków rodziny do angażowania się w terapię rodzin, gdyż przemoc nie jest tylko problemem ze sprawcą, lecz stanowi o złożonych trudnościach wewnątrzrodzinnych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontaktowała się z 1 osobą dotkniętą przemocą w 2016 r. i w 2017 r. W analizowanym okresie nikogo nie skierowano na terapię dla sprawców przemocy w rodzinie. Wybrane dane porównawcze dotyczące działalności GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	1	1	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ożarowicach.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Ożarowice przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące z osobami nadużywającymi alkoholu. Do zadań Komisji należą także działania zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Dane w tym zakresie zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Działalność GKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	22	11	13
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ożarowicach.

W latach 2016-2018 członkowie Komisji przeprowadzili w sumie 46 rozmów motywujących oraz skierowali do sądu 2 wnioski o zastosowanie leczenia odwykowego.

W celu skutecznego przeciwdziałania problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminowania ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo konieczne jest prowadzenie działań związanych z ich rozwiązywaniem, profilaktyką oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych.

Profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje m.in. poprzez wspieranie, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, potrzeb w zakresie sportu i rekreacji, organizowanie konkursów, spektakli, imprez masowych i festynów propagujących zdrowy styl życia, finansowanie kampanii, programów i przedsięwzięć profilaktycznych, a także organizowanie i finansowanie szkoleń, jak również zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień (plakaty, broszury i ulotki).

Profesjonalne wsparcie świadczy funkcjonujący w gminie **Punkt Konsultacyjny** dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dotkniętych przemocą w Tapkowicach. Odgrywa istotną rolę nie tylko w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, ale także w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W ramach działalności Punktu wsparcie mogą otrzymać osoby doświadczające przemocy ze strony swoich uzależnionych od alkoholu partnerów. Działalność Punktu obejmuje:

- rozpoznanie problemu zgłaszanego przez klienta,
- motywowanie osób uzależnionych i członków ich rodzin do podjęcia terapii w placówkach leczenia uzależnienia od alkoholu oraz kierowanie do specjalistycznego leczenia,
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie do zmiany szkodliwego wzoru picia,
- udzielanie konsultacji osobom doświadczającym przemocy w rodzinie
- motywowanie do uczestnictwa w oddziaływaniach adresowanych do osób stosujących przemoc,
- gromadzenie i przekazywanie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc specjalistycznej pomocy.

Działalność **Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie** ma na celu skupienie przedstawicieli wszystkich instytucji i służb z terenu gminy, których wspólne działania mogą kompleksowo przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie i stworzenia systemu wsparcia dla osób i rodzin, gdzie występuje zjawisko przemocy. Zespół zajmuje się tworzeniem i realizowaniem planu pomocy rodzinie, współpracą ze wszystkimi instytucjami z terenu gminy zajmującymi się problemem przemocy, a ponadto powołuje grupy robocze, które podejmują pracę indywidualną z zagrożoną przemocą rodziną.

W skład Zespołu wchodzi zwykle przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Oświaty, Ochrony Zdrowia i kuratorskiej służby sądowej.

Do głównych zadań Zespołu należy:

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku,
- diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnienie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjonowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie występowania przemocy, oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy,
- prowadzenie dokumentacji, podejmowanie działań wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy.

Wybrane dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Ożarowicach w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Ożarowice w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	13	12	13
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba grup roboczych ZI	51	42	30
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	11	11	2
w tym sporządzonych przez Policję	9	11	2
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	1	0	0
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	10	5	5
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	3	3	8
liczba spraw sądowych	0	2	1
zakończonych wyrokiem	0	1	0
zakończonych wyrokiem skazującym na osadzenie w zakładzie karnym	0	0	0
zakończonych wyrokiem w zawieszeniu	0	1	1
umorzonych	0	0	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Ożarowice.

W 2018 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Ożarowice liczył 13 członków. W ciągu tego roku odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 30 spotkań grup roboczych, które realizowały zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli 2 procedury „Niebieskich Kart” wśród rodzin z gminy, z których obie zostały sporządzone przez Policję.

Ważną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pełni przeprowadzająca interwencje domowe związane z tym zjawiskiem Policja. Teren gminy podlega pod **Komisariat Policji w Pyrzowicach**.

W 2018 r. na terenie gminy odnotowano 77 przestępstw. Wśród nich dominowały: kradzieże, kradzieże z włamaniem, przywłaszczenia (25 przestępstw), niealimentacja (21), prowadzenie samochodu w stanie nietrzeźwości (12), złamanie zasad prowadzenia pojazdu (6), znęcanie się fizyczne lub psychiczne (4), kradzież samochodu (4), posiadanie narkotyków (3). Odnotowano także 1 przypadek oszustwa oraz zniszczenia mienia. Analizując strukturę wiekową sprawców przestępstw, należy stwierdzić, że najczęściej przestępstw dopuszczali się osoby w wieku 21-52 lat.

Policja, podejmując czynności wobec rodziny, w której występuje przemoc, ma za zadanie:

- udzielić osobie pokrzywdzonej niezbędnej pomocy, w tym udzielić pierwszej pomocy, a w razie potrzeby zorganizować pomoc medyczną;
- podjąć w razie potrzeby inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób dotkniętych przemocą, a wobec sprawcy przemocy zastosować odpowiednie procedury, np. użycie środków przymusu bezpośredniego czy zatrzymanie (agresywny sprawca);

- przeprowadzić ze sprawcą rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wezwać sprawcę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- przeprowadzić na miejscu zdarzenia czynności w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podjąć działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, a w szczególności systematycznie składać wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby dotkniętej przemocą, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą;
- obligatoryjnie wdrożyć procedurę „Niebieskiej Karty” i poinformować, gdzie można uzyskać profesjonalną, bezpłatną pomoc.

Z analizy danych przedstawionych przez Komisariat Policji w Pyrzowicach wynika, że w 2018 r. stwierdzono 2 fakty przemocy na terenie gminy. Wśród osób doświadczonych przemocą w rodzinie zdecydowanie przeważały kobiety. Funkcjonariusze stwierdzili też przypadki stosowania przemocy wobec mężczyzn i nieletnich. Ustalono, że w analizowanym czasie sprawcami przemocy byli przede wszystkim mężczyźni, niejednokrotnie pozostający pod wpływem alkoholu. Dane w tym zakresie z lat 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Dane Komisariatu Policji w Pyrzowicach dotyczące przemocy w rodzinie na terenie gminy Ożarówce w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba stwierdzonych faktów przemocy	7	8	2
liczba zastosowanych procedur „Niebieska Karta” – sporządzonych formularzy	8	10	2
liczba osób doświadczonych przemocą w rodzinie	8	10	2
w tym kobiety	8	8	2
w tym mężczyźni	0	1	0
w tym nieletni	0	1	0
w tym osoby starsze	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie	8	10	2
w tym kobiety	2	1	0
w tym mężczyźni	6	9	2
w tym nieletni	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu	6	5	1
w tym kobiety	1	0	0
w tym mężczyźni	5	5	1
w tym nieletni	0	0	0

Dane Komisariatu Policji w Pyrzowicach.

W ramach szeroko rozumianej profilaktyki przedstawiciele Policji uczestniczą w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, prowadzą pogadanki i prelekcje profilaktyczne, organizują zebrania

z mieszkańcami dotyczące bezpieczeństwa w gminie, dokonują sprawdzania oraz obserwacji miejsc szczególnie niebezpiecznych, a także biorą czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przemoc w rodzinie jest problemem, którego nie determinuje ani kontekst regionalny ani społeczny, dotyczy on ludzi niezależnie od ich statusu i miejsca zamieszkania. Istotne jest więc dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych i osób starszych), adekwatnego do potrzeb i warunków miejscowych.

Pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej udziela także **Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowicach** będący instytucją powołaną do wspierania mieszkańców w przezwyciężaniu trudności życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Należą do nich osoby i rodziny doświadczające przemocy, zarówno ofiary, jak i sprawcy.

Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał mieszkańcom informacji o możliwości uzyskania pomocy, wypłacał świadczenia finansowe, wskazywał adresy instytucji wspierających, prowadził pracę socjalną w rodzinie dotkniętej przemocą oraz podejmował działania we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami działającymi w tym obszarze.

W 2018 r. OPS do realizacji swoich zadań zatrudniał 1 osobę w kadrze kierowniczej oraz 3 pracowników socjalnych oraz 2 pozostałych pracowników. Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w latach 2016-2018, zmniejszała się (z 91 w 2016 r. do 67 w 2018 r.). Malą także liczba osób w rodzinach objętych pomocą OPS-u oraz liczba rodzin. Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2016-2018.

Tabela 12. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem OPS-u w latach 2016-2018

liczba beneficjentów	2016	2017	2018
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	91	71	67
liczba rodzin	48	39	38
liczba osób w rodzinach	148	112	100

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowicach.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowicach, wykonując zadania pomocy społecznej w gminie, udzielał rodzinom z gminy wsparcia m.in. z powodu przemocy domowej, jak również alkoholizmu, które niejednokrotnie przyczyniają się do jej wystąpienia. Liczba rodzin, którym w latach 2017-2018 udzielano wsparcia z powodu alkoholizmu, była niższa niż w 2016 roku i utrzymywała się na tym samym poziomie. Dane zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 13. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem OPS-u z powodu przemocy w rodzinie, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2016-2018

rok	liczba rodzin		liczba osób w rodzinach	
	przemoc w rodzinie	alkoholizm lub narkomania	przemoc w rodzinie	alkoholizm lub narkomania
2016	12	9	37	19
2017	13	5	35	11
2018	10	5	30	11

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

W wykonywaniu zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi, ochroną zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną.

Podstawowym zadaniem pracowników socjalnych Ośrodka jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, mającego na celu zebranie informacji i ustalenie diagnozy dotyczącej zjawiska przemocy, jej form, powtarzalności, nasilenia, sposobów reagowania poszczególnych członków rodziny na przemoc oraz uruchomienie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, który ustala plan pomocy rodzinie i podejmuje się jego realizacji. Nie zawsze można jednak przeprowadzić wywiad środowiskowy przed zaistnieniem poważnego zdarzenia wywołującego znaczny kryzys w rodzinie, gdyż przemoc pozostaje nadal tematem wstydlivym.

Informacje o podejrzeniu stosowania przemocy może zgłosić do Ośrodka Pomocy Społecznej każdy, kto ma podejrzenie, iż w rodzinie dochodzi do przemocy. Każde zgłoszenie jest sprawdzane i wyjaśniane przez pracowników socjalnych. Jeżeli zgłoszenie okaże się bezpodstawne, rozpatrywane są ewentualne przyczyny innych trudności, które mogły wpłynąć na postrzeganie rodziny jako doświadczającej przemocy (niezaradność życiowa, niepełnosprawność, choroby członków rodziny, np.: zaburzenia psychiczne, zaburzenia zachowania i inne). W przypadku potwierdzenia występowania przemocy domowej rodzina jest obejmowana szerszym systemem monitoringu, wsparcia i pomocy przez działające lokalnie instytucje gminne, a jeżeli zachodzi taka potrzeba, również powiatowe. Przykładem uruchomienia szerszego systemu pomocy rodzinom doświadczającym przemocy jest zwołanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę medyczną w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Promed” w Tapkowicach. Na terenie gminy działa 1 punkt apteczny, prowadzonych jest 6 prywatnych praktyk lekarskich.

Lekarz, w związku z wystąpieniem przemocy, ma obowiązek na prośbę poszkodowanego dokonać oceny obrażeń oraz wystawić stosowne zaświadczenie wykazujące uszkodzenia somatyczne i objawy psychiczne, będące efektem doświadczenia przemocy. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, udziela pomocy medycznej i kieruje na odpowiednie leczenie pacjenta, który doznał uszczerbku na

zdrowiu. Każdorazowo przy zgłoszeniu się osoby doświadczającej przemocy domowej lekarz informuje o możliwościach szukania pomocy i wskazuje właściwe instytucje.

2.2. PODMIOTY SPOZA GMINY WSPIERAJĄCE MIESZKAŃCÓW GMINY

Mieszkańcy gminy Ożarówice objęci są wsparciem instytucji i organizacji działających poza gminą w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach	ul. Sienkiewicza 16 42-600 Tarnowskie Góry
2.	Punkt Interwencji Kryzysowej	
3.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	
4.	Komenda Powiatowa Policji w Tarnowskich Górach	ul. Bytomska 8 42-600 Tarnowskie Góry
5.	Powiatowy Urząd Pracy	ul. Towarowa 1 42-600 Tarnowskie Góry
6.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	ul. Sienkiewicza 16 42-600 Tarnowskie Góry
7.	Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach	
7.	II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej d/s Rodzinnych i Nieletnich w Sądzie Rejonowym w Tarnowskich Górach	ul. Opolska 17 42-600 Tarnowskie Góry
9.	Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej SP ZOZ	ul. Karłuszowiec 11 42-600 Tarnowskie Góry
10.	Warsztat Terapii Zajęciowej	ul. Szkolna 8 42-660 Kalety-Drutarnia

Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach jest jednostką powiatową, obejmującą zasięgiem działania mieszkańców gminy. Do działań prowadzonych przez tę jednostkę należy m.in. realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, sporządzanie „Niebieskich Kart”, doradztwo oraz pomoc specjalistyczna – psychologiczna i prawna.

Istotną rolę w zapewnieniu pomocy psychologicznej i diagnozowaniu problemów młodszych mieszkańców gminy odgrywa **Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**. Uczniowie mogą tu korzystać z usług specjalistów – m.in. psychologa, pedagoga, terapeuty oraz logopedy. Placówka oferuje dzieciom i młodzieży różne formy wsparcia, m.in.: indywidualne lub grupowe zajęcia terapeutyczne, grupy wsparcia, prowadzenie mediacji, interwencje kryzysowe, porady i konsultacje, realizuje zadania m.in. poprzez: konsultację, diagnozę, terapię, doradztwo, wydawanie opinii i orzeczeń, a także przez działalność profilaktyczną i informacyjną. Ogółem z pomocy Poradni w 2018 roku szkolnym skorzystało 75 osób, w tym 14 dzieci w wieku przedszkolnym, 59 uczniów szkół podstawowych oraz 2 uczniów gimnazjum.

Przemoc w rodzinie nie jest jasno i konkretnie nazwana w przepisach prawnych, dlatego istotne są okoliczności czynu, ich powtarzalność oraz skutki, jakie wywołuje, zarówno w rodzinie, jak i w szerszej społeczności. Sprawca może podlegać sankcjom wynikającym z przepisów kodeksu

cywilnego, kodeksu karnego, kodeksu drogowego i innych przepisów właściwych dla indywidualnie postrzeganego przypadku przemocy. Sprawy sporne dla mieszkańców gminy Ożarówce rozstrzyga **Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach**.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o **kuratorach sądowych**, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów mają charakter niematerialny i dotyczą umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. Teren gminy jest objęty działalnością **II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Tarnowskich Górach**. Z nadanej informacji wynika, iż w 2018 r. wobec mieszkańców gminy Ożarówce w pionie rodzinnym i dla nieletnich nadzorem kuratora objęto 4 rodziny, w tym 5 rodziców i 8 małoletnich. W pionie kurateli dla dorosłych dozorem kuratora objęto 4 osoby.

Wśród innych możliwości uzyskania pomocy w związku z przemocą w rodzinie lub innych traumatycznych przeżyć wywołujących kryzys w rodzinie warto wymienić możliwość odbycia rozmowy telefonicznej. Kontakt telefoniczny pozwala osobie szukającej wsparcia na zapewnienie anonimowości oraz nie zmusza do bezpośredniego spotkania z pracownikiem instytucji, co może dla wielu osób być krępujące. Poniżej zamieszczono tabelę z wybranymi telefonami, pod którymi można uzyskać wsparcie psychologiczne, porady oraz zostać pokierowanym do właściwych instytucji.

Tabela 15. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady

lp.	instytucja	nr telefonu
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach	32 284-01-51
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	
3.	Punkt Prawno-Psychologiczny	
4.	Komisariat Policji w Pyrzowicach	32 391-46-13
5.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Promed” w Tapkowicach	32 494-76-01
6.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach	32 381-81-01
7.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	32 285-43 67
8.	Diecezjalne Centrum Służby Rodzinie i Życiu	32 269-51-70
9.	STOP – telefon Centrum Praw Kobiet dla kobiet dotkniętych przemocą i dyskryminacją	22 621-35-37
10.	Ogólnopolskie pogotowie dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”	801 120 002
11.	Anonimowa Policyjna Linia Specjalna	800 120 148
12.	Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka	800 12 12 12
13.	Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna	22 425 98 48
14.	Telefoniczna Poradnia dla Osób w Kryzysie Emocjonalnym	116 123
15.	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży	116 111
16.	Młodzieżowy [i nie tylko] Telefon Zaufania	22 192 88

17.	Pomarańczowa Linia – system pomocy rodzicom, których dzieci upijają się	800 140 068
18.	Antydepresyjny Telefon Zaufania Centrum ITAKA	22 654 40 41

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarowicach oraz opracowanie własne.

3. WSPÓŁPRACA KOŚCIOŁÓW W ZAKRESIE EDUKACJI NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE I WSPIERANIA RODZIN W KRYZYSIE

Wsparcie rodzin w kryzysie, kształtowanie wzorca rodziny oraz właściwej komunikacji w rodzinie leży w sferze zainteresowań Kościoła rzymskokatolickiego, dla którego umacnianie rodziny jest jednym z podstawowych zadań. Parafie znajdujące się w gminie Ożarowice należą do diecezji sosnowieckiej.

W diecezji funkcjonuje Diecezjalne Centrum Służby Rodzinie i Życiu w Sosnowcu – ul. Skautów 1, 41-200 Sosnowiec, tel. 32 269-51-70, e-mail: rodzina@sosnowiec.opoka.org.pl –.

Ośrodek jest otwarty na każdego, kto przyjdzie i poprosi o pomoc. W sposób szczególny oferta Ośrodka jest kierowana do ludzi, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej: stres, nerwica, depresja, stany lękowe, utrata osoby bliskiej, choroba, kryzysy małżeńskie i rodzinne, problemy wychowawcze, nałogi itd. Ośrodek pomaga również w przygotowaniu osób dorosłych do sakramentu małżeństwa.

W ramach Duszpasterstwa Rodzin diecezji sosnowieckiej działa także Katolickie Stowarzyszenie Rodzin Wielodzietnych oraz wspólnota par niesakramentalnych „Drogi nadziei”.

Na terenie gminy Ożarowice w 2018 r. funkcjonowały 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Parafie rzymskokatolickie w gminie w 2018 r.

lp.	nazwa parafii	adres
1.	Parafia pw. św. Barbary w Ożarowicach	ul. Tarnogórska 35 A 42-625 Ożarowice
2.	Parafia pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika w Zendku	ul. Główna 91 42-625 Zendek
3.	Parafia pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Pyrzowicach	ul. Wolności 58A 42-625 Pyrzowice
4.	Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Tąpkowicach	ul. Zwycięstwa 44 42-624 Tąpkowice

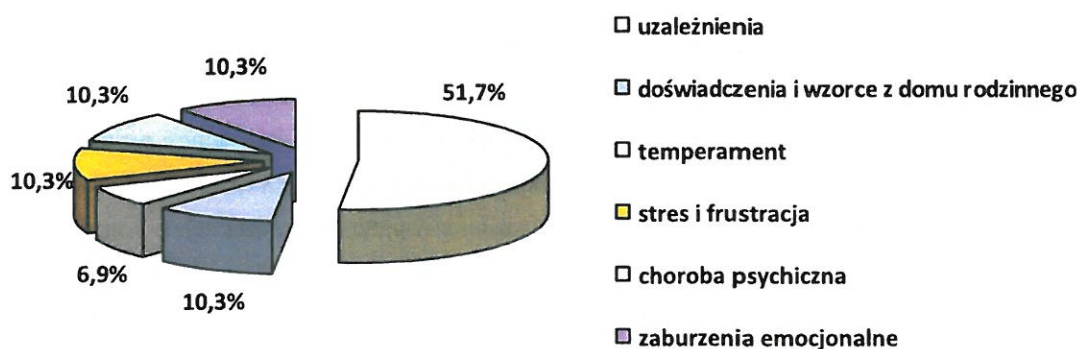
Dane Urzędu Gminy Ożarowice.

4. BADANIA ANKIETOWE DOTYCZĄCE PRZEMOCY

4.1. BADANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy problemu przemocy w rodzinie w gminie Ożarówice zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 30 wypełnionych anonimowo ankiet. W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego, jakie są najczęstsze przyczyny stosowania przemocy w rodzinie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?

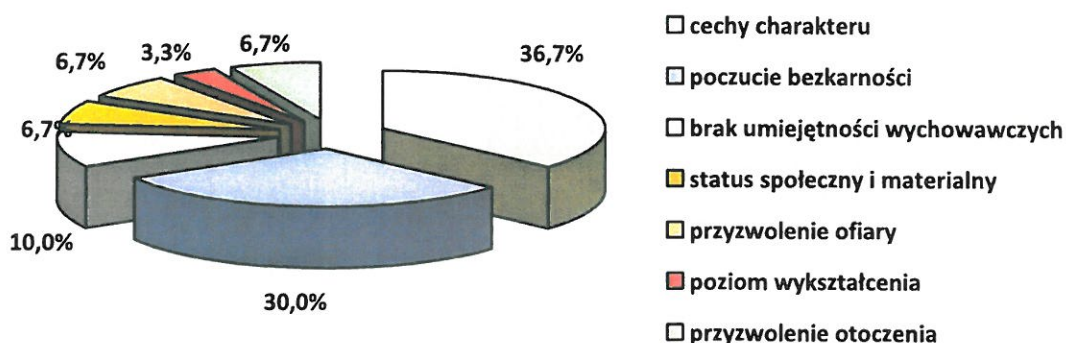

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych najczęstszą przyczyną stosowania przemocy w rodzinie były uzależnienia (51,7%). W dalszej kolejności wymieniano chorobę psychiczną, zaburzenia emocjonalne, doświadczenia i wzorce wyniesione z domu rodzinnego, stres i frustrację (po 10,3%). 6,9% ankietowanych wskazało na temperament.

W kolejnym pytaniu ankietowani identyfikowali czynniki, które mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie. Najczęściej wskazywanymi przez badanych czynnikami mogącymi mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie były: cechy charakteru (36,7%), poczucie bezkarności (30%), a także brak umiejętności wychowawczych (10%), status społeczny i materialny, przyzwolenie ofiary oraz przyzwolenie otoczenia (po 6,7%). Wymieniono także poziom wykształcenia (3,3%). Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

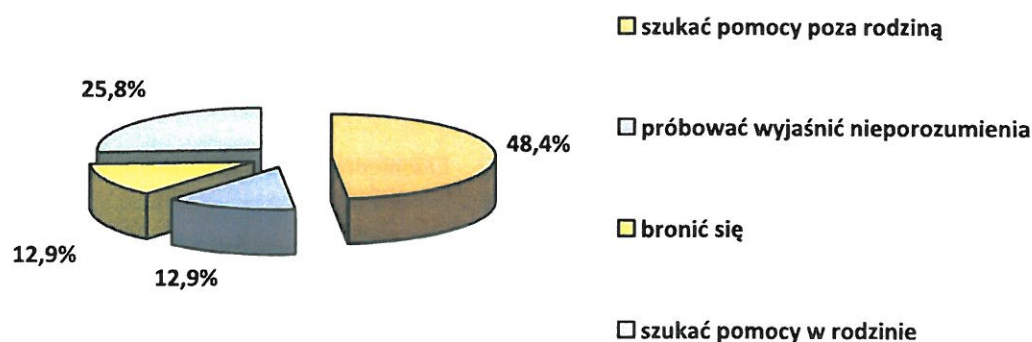
Wykres 4. Jakiego Pana/Pani zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie zawarto także pytanie, jak powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie. Wykres zamieszczony poniżej pokazuje, jakie odpowiedzi najczęściej wybierali uczestnicy badania.

Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?

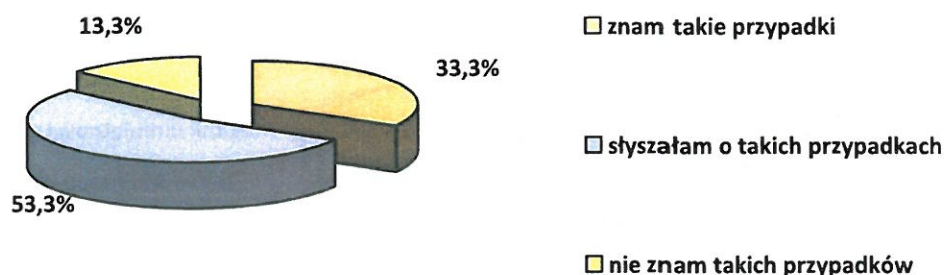

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według najliczniejszej grupy ankietowanych ofiary przemocy powinny przede wszystkim szukać pomocy poza rodziną (48,4%), według innych szukać pomocy w rodzinie (25,8%), a w dalszej kolejności próbować wyjaśnić nieporozumienia i bronić się (po 12,9%).

Uczestników badania sondowano również w kwestii znajomości przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie. Na podstawie wypowiedzi respondentów można stwierdzić, iż przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie zna bądź o nich słyszało ponad 86,6% ankietowanych. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

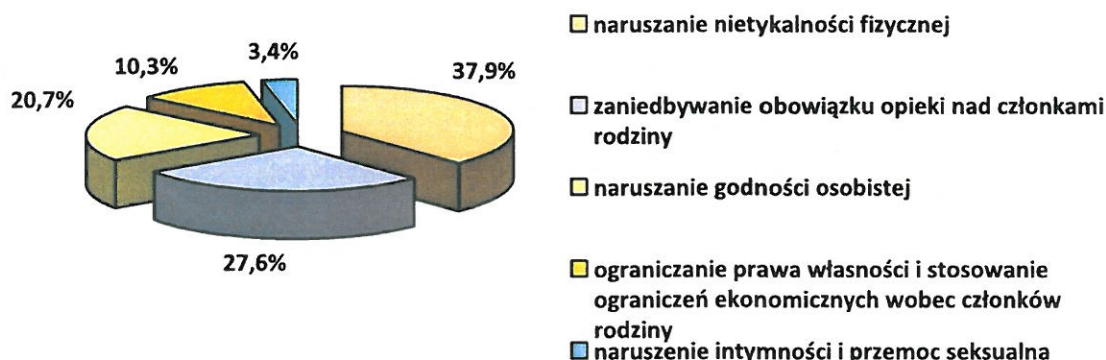
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła form przemocy w rodzinie, które, zdaniem badanych, najczęściej występują w gminie. Uczestnicy ankiety wskazywali w szczególności na naruszanie godności osobistej i naruszanie nietykalności fizycznej oraz zaniedbywanie obowiązku opieki nad członkami rodziny. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

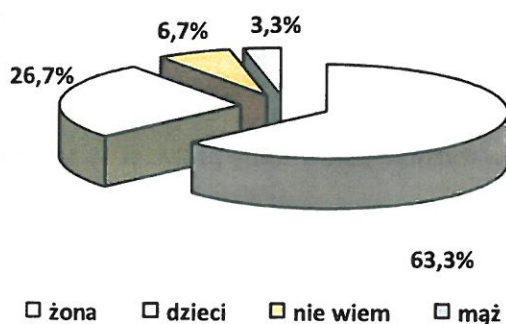
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?

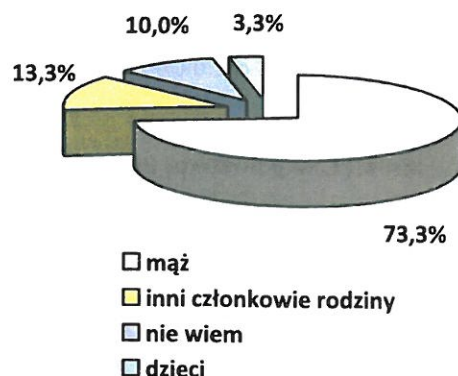
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów ankiety o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

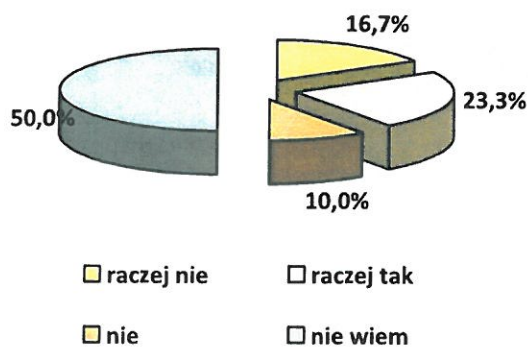

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

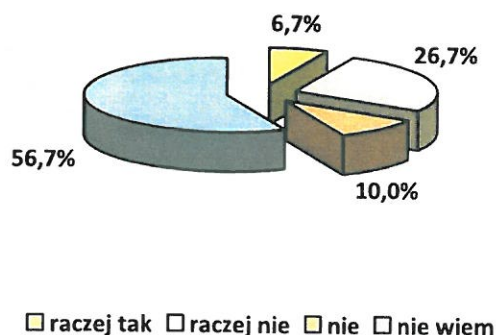
Zdecydowana większość uczestników badania ankietowego wyraziła opinię, że ofiarami przemocy w rodzinie padają najczęściej żony i dzieci. Jeśli zaś chodzi o wskazanie sprawcy przemocy w rodzinie, to zdecydowana większość badanych uznała, że tą osobą zwykle jest mąż. Na podstawie powyższych danych rysuje się dość modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcą przemocy jest mąż, a ofiarą w zdecydowanej większości żona.

Odpowiadając na kolejne pytania, uczestnicy badania oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom przemocy w rodzinie oraz działania podejmowane wobec sprawców przemocy w rodzinie. Poniższe wykresy ilustrują rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?

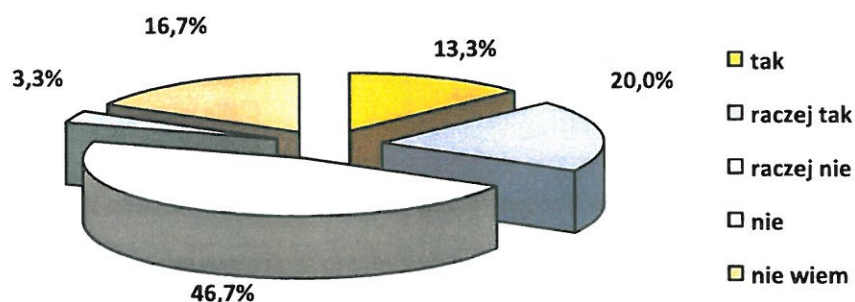
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 23,3% respondentów oferta wsparcia udzielanego ofiarom przemocy jest raczej wystarczająca. Przeciwnego zdania było 26,7% badanych. Stanowiska w tej sprawie nie sprecyzowała

połowa pytaných. W przypadku oceny działań podejmowanych wobec sprawców przemocy w rodzinie tylko 6,7% badanych odpowiedziało, że działania te są raczej wystarczające. Odmiennej opinie wyraziło 36,7% respondentów. Zdania w tej sprawie nie przedstawiło ponad 56% ankietowanych.

Respondentów zapytano także, czy przemoc w rodzinie postrzegają jako duży problem społeczny. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

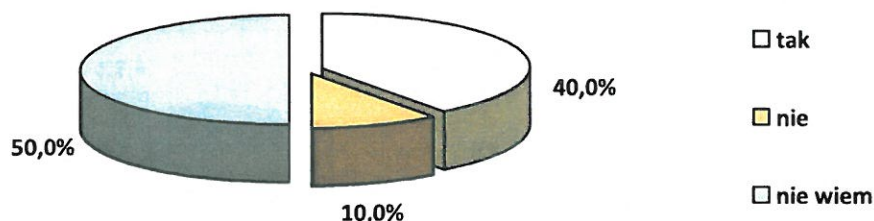
Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Połowa respondentów stwierdziła, że przemoc w rodzinie nie jest lub raczej nie jest ważnym problemem społecznym na terenie gminy. Pozostali wyrazili zdanie przeciwne. Trudności z odpowiedzią na to pytanie miało ponad 16,7% badanych. Uczestnicy badania mieli też trudności z odpowiedzią na pytanie o ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, co ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

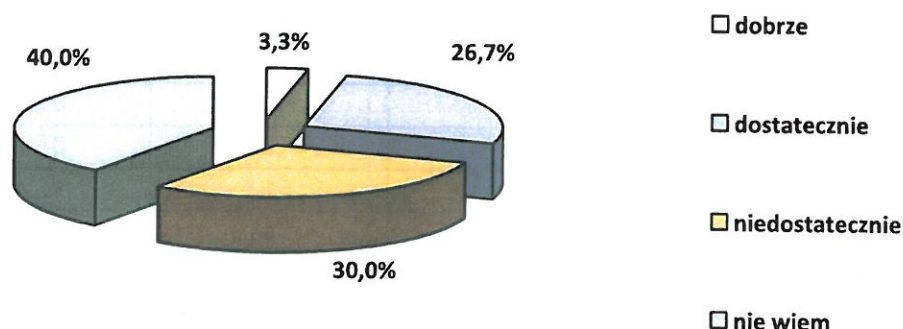

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Połowa respondentów wybrała odpowiedź „nie wiem”. Według 40% badanych przemoc w rodzinie może się nasilać, a 10% było przeciwnego zdania.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z problemem przemocy w rodzinie. Uzyskane opinie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Podjęmowane w gminie działania profilaktyczne dotyczące problemu przemocy w rodzinie zostały ocenione na ogół pozytywnie, aczkolwiek 30% badanych miało odmienne zdanie, a 40% miało problem z odpowiedzią na to pytanie.

Uczestników badania poproszono także o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w gminie w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie. Ankietowani szczególnie nacisk położyli na zintensyfikowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych zarówno do dzieci i młodzieży, jak i do dorosłych, realizowanie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy oraz monitorowanie funkcjonowania rodzin, w których takie problemy miały miejsce. Podkreślano także konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy, prowadzenia kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy oraz organizowania szkoleń na temat przeciwdziałania i walki z uzależnieniami.

4.2. BADANIA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Informacje, które pomogły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań i zjawisk patologicznych uzyskano, poddając analizie ankiety wypełnione w czterech placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie gminy: Szkole Podstawowej im. Michała Okurzałego w Tapkowicach, Szkole Podstawowej w Ożarówicach, Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Zendku oraz Niepublicznej Szkole Podstawowej w Pyrzowicach.

Do szkół biorących udział w badaniu ankietowym uczęszczało w roku szkolnym 2019/2020 ogółem 498 uczniów i wychowanków.

Uczniowie wszystkich szkół mogli skorzystać z pomocy logopedy, z opieki pielęgniarki oraz opieki w ramach zajęć świetlicowych. 3 placówki oferowały pomoc doradcy zawodowego, psychologa i pedagoga oraz zapewniały uczniom dostęp do Internetu i dawały możliwość korzystania z sali gimnastycznej. W żadnej placówce nie funkcjonowały klasy integracyjne. Poniżej zamieszczono tabelę przedstawiającą dane dotyczące ujawnionych w szkołach na terenie gminy przypadków zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych.

Tabela 17. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2018/2019

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	występowanie		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	0	0	4
sięganie po alkohol	0	0	4
sięganie po narkotyki	0	0	4
niszczenie mienia szkolnego	1	1	3
kradzieże na terenie szkoły	0	0	4
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	2	3	2
udział w grupach negatywnych	0	0	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	1	1	3
autoagresja	1	1	3
ucieczki z domu	0	0	4
przestępczość ujawniona	0	0	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1	1	3

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do najczęściej obserwowanych wśród uczniów zachowań negatywnych należała dyskryminacja w grupie rówieśniczej. Stwierdzono również pojedyncze przypadki niszczenia mienia szkolnego, autoagresji i agresji w grupie rówieśniczej oraz przypadek wymagający nadzoru kuratora sądowego. Zdecydowana większość (75%) uczestników badania oceniła, że w ostatnich trzech latach nie nastąpił wzrost negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych.

Ankietowani przedstawiciele placówek oświatowych wskazywali również najczęstsze problemy rodzin w pytaniu zamkniętym, gdzie należało wskazać liczbę ujawnionych przypadków danego zjawiska. Pozyskane dane liczbowe zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 18. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2018/2019

rodzaj zjawiska	występowanie	
	liczba ujawnionych przypadków	nie stwierdzono (liczba placówek)
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	3	2
zaniedbanie	1	3
przemoc w rodzinie	1	3
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	1	3
wykorzystywanie seksualne dzieci	0	4

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W środowisku rodzinnym uczniów stwierdzono 3 przypadki bezzadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, po 1 przypadku uzależnień,

przemocy w rodzinie oraz zaniedbań dzieci przez dom rodzinny. Połowa przedstawicieli ankietowanych placówek nie zaobserwowała wzrostu przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów w ostatnich trzech latach. Reszta nie wyraziła opinii w tej kwestii.

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów, podejmowane na terenie szkoły

W ankietowanych placówkach podejmowane były różnorodne działania profilaktyczne odnoszące się w szczególności do zjawiska agresji i przemocy wśród uczniów. Najczęściej wymieniano: warsztaty, zajęcia grupowe i indywidualne oraz konsultacje z pedagogiem, spotkania i pogadanki prowadzone przez specjalistów, pomoc psychologów, spotkania w ramach godzin wychowawczych z policjantami, jak również współpracę z instytucjami wspomagającymi działalność opiekuńczo-wychowawczą szkoły, w tym z Policją, Sądem, OPS-em itp. Szkoły realizują własne corocznie przygotowywane programy profilaktyczne oraz korzystają z już istniejących. Uczniowie brali udział m.in. w programach: „Spójrz inaczej”, „Zachowaj trzeźwy umysł”, których celem była integracja zespołów klasowych oraz wzmocnienie postaw i zachowań społecznie pożądanych.

Działania skierowane do rodziców uczniów podejmowane przez szkoły

Szkoły podejmują różnorodne działania skierowane do rodziców uczniów. Wśród nich są m.in.: konsultacje i porady indywidualne oraz kierowanie do specjalistów, pogadanki i programy profilaktyczne, organizowane są spotkania z wychowawcami, pedagogiem, psychologiem, a także przedstawicielami różnych instytucji (m.in. Policji) w celu podnoszenia kompetencji rodziców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie. Prowadzona jest też pedagogizacja rodziców.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom z rodzin ubogich

Szkoła, w oparciu o ścisłą współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, zapewnia uczniom z rodzin ubogich wszechstronne wsparcie, m.in. pomoc materialną, głównie w formie bezpłatnego dożywiania.

Pomoc uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, jaką oferuje szkoła

W ramach działań szkoły na rzecz uczniów z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień i przemocy przedstawiciel ankietowanej placówki wymienił m.in. pedagogizację rodziców, wsparcie wychowawców, nauczycieli i dyrekcji, obejmowanie pomocą psychologiczno-pedagogiczną, zajęcia profilaktyczne z zakresu uzależnień i przemocy, zachęcanie rodziców do konsultacji ze specjalistami, a także kierowanie i pomoc w nawiązywaniu kontaktów z odpowiednimi instytucjami pomocowymi i specjalistycznymi, funkcjonującymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.

Pomoc uczniom z rodzin dotkniętych problemem przemocy, jaką oferuje szkoła

W ramach działań szkoły na rzecz uczniów z rodzin dotkniętych problemami przemocy ankietowani wymienili m.in. monitorowanie sytuacji rodzinnej, diagnozowanie problemów i obejmowanie pomocą psychologiczno-pedagogiczną (terapia, porady i kierowanie do specjalistów), rozmowy indywidualne, zajęcia profilaktyczne z zakresu uzależnień i przemocy, pomoc wychowawców i nauczycieli, wsparcie emocjonalne i edukacyjne, a także stałą współpracę z kuratorami sądowymi i społecznymi.

Współpraca szkół z Policją i innymi instytucjami lub organizacjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Przedstawiciele badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Komendę Powiatową Policji oraz Sąd Rejonowy.

Działania konieczne dla pełniejszego rozpoznania problemów rodzin uczniów w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie

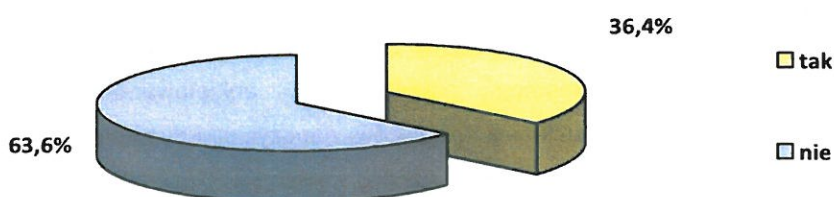
Określając działania niezbędne do przeprowadzenia w celu pełniejszego rozpoznania problemów uczniów, uczestnicy badania wskazywali na konieczność kontynuowania dotychczasowych działań, przede wszystkim na ścisłą współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zdaniem respondentów należy także przeprowadzić ankiety skierowane do uczniów i rodziców w celu właściwego zdiagnozowania problemów występujących w środowisku szkolnym i domowym.

4.3. BADANIA W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

W badaniu skierowanym do grupy dzieci i młodzieży szkolnej wzięło udział 44 uczniów ze szkół podstawowych z terenu gminy. Spośród badanych 48% stanowiły kobiety, a ankietowani uczniowie byli w wieku 12-14 lat.

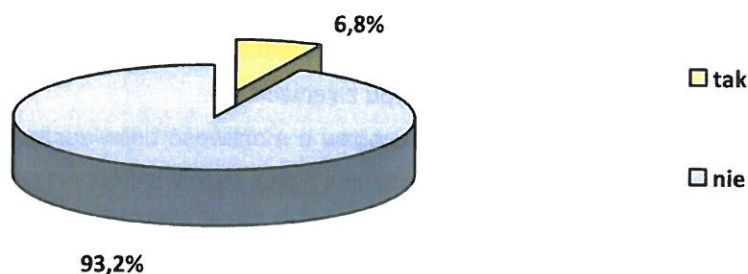
Uczestnicy badania odnieśli się do kwestii doświadczania przemocy ze strony rówieśników. Większość z nich odpowiedziała na to pytanie przecząco. 36,4% uczniów przyznało, że doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Podobnie wyglądał rozkład wskazań na pytanie o doświadczanie przemocy w rodzinie. Tylko trzy osoby zakresliły odpowiedź twierdzącą. Poniższe wykresy ilustrują rozkład odpowiedzi na pytania o doznawanie przemocy ze strony rówieśników i w swojej rodzinie.

Wykres 15. Czy doznałeś/doznałaś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy ze strony rówieśników?

Dane z badania ankietowego wśród uczniów szkoły podstawowej.

Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy w swojej rodzinie?

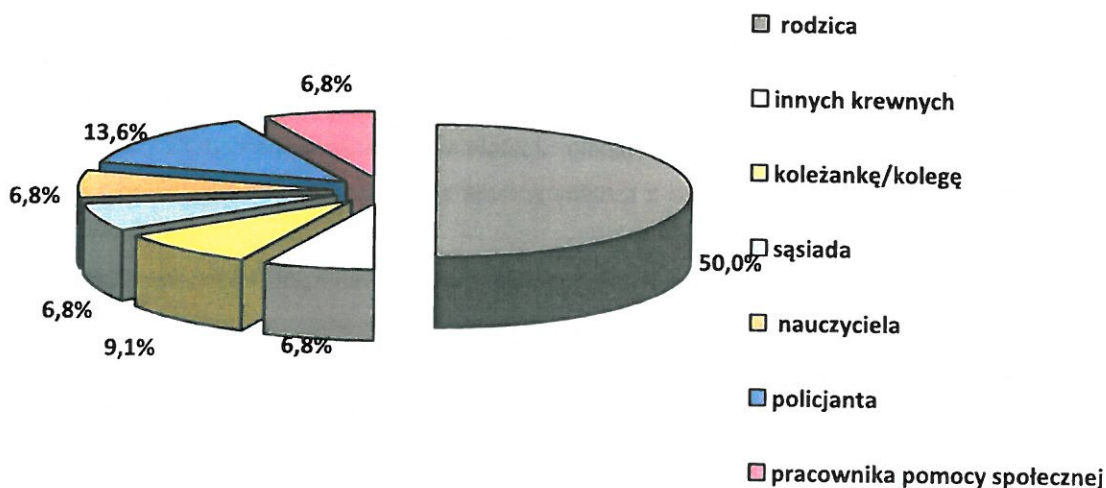
Dane z badania ankietowego wśród uczniów szkoły podstawowej.

W następnym pytaniu sondowano uczniów, czy słyszeli o przypadkach przemocy w rodzinach swoich znajomych. Większość z nich (79%) nie ma wiedzy o występowaniu przemocy w domach osób im znanych. Jednocześnie 21% respondentów zadeklarowało, że słyszało o przypadkach przemocy w domach osób z ich otoczenia.

Na pytanie: „Czy uważasz, że będąc świadkiem lub ofiarą przemocy lub przemocy w rodzinie, należy kogoś o tym poinformować?”, zdecydowana większość (98%) odpowiedziała twierdząco.

Uczestnicy badania zadeklarowali, że najczęściej swoją wiedzą o przemocy podzieliliby się z rodzicem, policjantem oraz koleżanką lub kolegą. W dalszej kolejności wymieniono nauczyciela, sąsiada, innych krewnych oraz pracownika pomocy społecznej. Rozkład odpowiedzi w tym zakresie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 17. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?

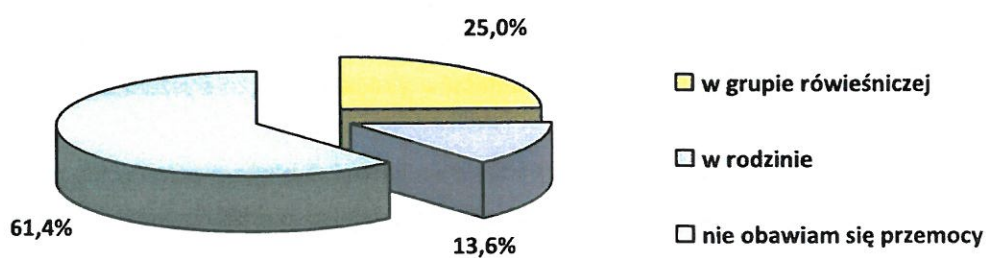
Dane z badania ankietowego wśród uczniów szkoły podstawowej.

Na pytanie: „Czy uważasz, że należy prowadzić akcje i kampanie informacyjne na temat przemocy w rodzinie?”, zdecydowana większość (66%) badanych odpowiedziała twierdząco. Jednocześnie ponad 30% ankietowanych uważa prowadzenie takich działań za bezzasadne.

Kolejna kwestia dotyczyła uczestnictwa uczniów w zajęciach poświęconych problemom przemocy w rodzinie. Udział w takich zajęciach potwierdziła połowa badanych. Pozostali ankietowani twierdzili, że nigdy nie uczestniczyli w tego typu zajęciach.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące obaw o możliwość doświadczenia przemocy większość badanych (61,4%) zadeklarowała, że nie ma takich obaw. Rozkład odpowiedzi w tym zakresie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 18. W jakim otoczeniu obawiasz się przemocy?

Dane z badania ankietowego wśród uczniów szkoły podstawowej.

Wśród uczniów obawiających się przemocy, najwięcej ankietowanych (25%) wskazało na przemoc rówieśniczą, a sześć osób ujawniło, że obawia się przemocy w rodzinie.

5. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA KRZYWDZONYM DZIECIOM

W celu zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom, zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, została wprowadzona procedura postępowania w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia.

Procedura ma zastosowanie w sytuacji stwierdzenia faktu bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej w trakcie wykonywania przez niego obowiązków służbowych. Pracownik socjalny jest zobowiązany do interwencji także w przypadku powzięcia informacji o fakcie przemocy z innego źródła, np. z informacji innych osób. Może to być również powiadomienie złożone przez Policję w godzinach pracy ośrodka pomocy społecznej. Celem interwencyjnego zabezpieczenia dziecka jest zapobieżenie negatywnym skutkom wynikającym ze stwierdzonego stanu zagrożenia zdrowia lub życia dziecka przebywającego

w rodzinie. Pracownik socjalny zobowiązany jest powiadomić rodzica lub opiekuna prawnego o możliwości złożenia zażalenia na odebranie dziecka.

W przypadku podjęcia przez pracownika socjalnego wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką decyzji o odebraniu dziecka i umieszczeniu go u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, zostaje wypełnione oświadczenie o powierzeniu dziecka przez pracownika socjalnego.

6. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT służy identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stały się obszary zdefiniowane hasłowo: rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; kapitał społeczny i ludzki.

OBSZAR I: RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży • zapewnianie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • dysponowanie placówkami wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlice środowiskowe) • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie na terenie gminy • prowadzenie na terenie gminy akcji i kampanii społecznych uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • funkcjonowanie Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarówice z filiami bibliotecznymi oraz klubów i zespołów sportowych • dobrze rozwinięta infrastruktura kulturalna i sportowo-rekreacyjna oraz ciekawa oferta organizowanych przedsięwzięć kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych • skoordynowane działania instytucji	• brak mieszkania chronionego • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • brak żłobków na terenie gminy • słaby dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie • brak możliwości kontynuowania nauki na poziomie ponadpodstawowym • niewystarczająco dostosowana do potrzeb młodzieży szkół podstawowych oferta spędzania czasu wolnego • niewielkie zainteresowanie wolontariatem wśród dzieci i młodzieży • nieodpowiedni dostęp do opieki medycznej w gminie, w tym specjalistycznej • brak monitoringu we wszystkich sołectwach gminy • niewystarczający dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do pomocy terapeutycznej • brak w gminie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie • ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie

i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież • funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży i podejmowanie z nimi współpracy (np. Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży „Uskrzydłamy” oraz kluby i zespoły sportowe) • zapewnianie rodzinom odpowiedniego dostępu do wsparcia psychospołecznego i prawnego • realizowanie działań edukacyjno - szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie wśród rodziców i nauczycieli • wdrażanie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie • podejmowanie działań w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	
szanse	zagrożenia
• zaspokajająca potrzeby mieszkańców oferta w zakresie opieki przedszkolnej • sytuacja finansowa gminy wystarczająca na zaspokajanie potrzeb w zakresie edukacji • silne więzi rodzinne oraz rodziny wielopokoleniowe w gminie • zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny • zwiększenie dostępności oferty spędzania czasu wolnego • pozyskanie środków zewnętrznych na funkcjonowanie programów i projektów skierowanych do rodzin, dzieci i młodzieży • zwiększenie dostępności opieki medycznej, w gminie, w tym specjalistycznej • zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia	• zwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • rosnąca liczba rodzin dysfunkcyjnych • zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • wzrastająca liczba osób samotnie wychowujących dzieci • brak możliwości tworzenia przez gminę placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • niezaspokajająca potrzeb mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej • niedostosowana do potrzeb liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zwiększająca się liczba przypadków przemocy w rodzinie • niezmnijające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie • utrzymująca się wysoka liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi • rozluźnienie więzi społecznych • upadek autorytetów i wartości moralnych • rosnąca skala zjawiska rozpadu rodzin wśród ludzi młodych • występowanie agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży • ograniczony potencjał organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałania przemocy w regionie

	• relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień w gminie • słaby dostęp do usług oferowanych poza gminą • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • rosnąca skala problemu spożywania alkoholu, w tym przez młodzież • przyzwolenie na picie alkoholu ze strony środowiska lokalnego • utrzymująca się liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie oraz podjęcia działań interdyscyplinarnych
--	---

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci, dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie na terenie gminy, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, prowadzenie na terenie gminy akcji i kampanii społecznych uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania strategiczne. Zwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie, rosnąca liczba rodzin dysfunkcyjnych, zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, niezaspokajająca potrzeb mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej, utrzymująca się wysoka liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, zwiększająca się liczba przypadków przemocy w rodzinie – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze

OBSZAR II: ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
• zabezpieczenie przez gminę dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • funkcjonowanie placówek leczenia uzależnień w Tarnowskich Górach, Gorzycach i Lublińcu • prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drodze	• niewystarczający dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień do pomocy terapeutycznej • brak w gminie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom
szanse	zagrożenia
• wystarczające zabezpieczenie finansowe i lokalowe prawidłowego dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • wzrost zainteresowania wśród mieszkańców gminy zdrowym trybem życia • poprawa stanu środowiska naturalnego w gminie w ostatnich latach • niezwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • zwiększający się poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze	• stale rosnące zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • wzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** uwypukliła zagrożenia, jak np. wzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich, wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki oraz stale rosnące zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi. Mimo przewagi mocnych stron oraz dostrzeganych szans (wzrost zainteresowania wśród mieszkańców gminy zdrowym trybem życia, poprawa stanu środowiska naturalnego, niezwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, wzrastający poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom

bezpieczeństwa na drodze), wskazane zagrożenia mogą w istotny sposób rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń programowych.

OBSZAR III: KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • zachęcanie mieszkańców przez samorząd gminy do podejmowania inicjatyw lokalnych • upowszechnianie informacji o działalności lokalnych organizacji pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej • podejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadrę OPS-u • empatia pracowników pomocy społecznej • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • prowadzenie działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu • duża liczba organizacji pozarządowych działających w gminie w zakresie krzewienia kultury • prężna działalność w gminie kół gospodyń wiejskich, jednostek ochotniczej straży pożarnej oraz klubów i zespołów sportowych	• niedostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i istniejąca w gminie sieć placówek pomocy społecznej • nieodpowiednie warunki lokalowe OPS-u • brak wsparcia w ramach tzw. pomocy sąsiedzkiej • niewielka liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej • ograniczona współpraca z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych • znikome zainteresowanie wolontariatem
szanse	zagrożenia
• potencjał gminy zapewniający jej rozwój oraz umożliwiający odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia jej mieszkańców • wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy • wzrastające zainteresowanie mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych • wzrastająca liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • dysponowanie środkami zewnętrznymi umożliwiającymi skuteczniejszą realizację	• niezminiejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • brak zainteresowania mieszkańców gminy działalnością wolontarystyczną • wzrastająca liczba mieszkańców wymagających specjalistycznego wsparcia, w tym umieszczenia w domu pomocy społecznej

zadań z zakresu pomocy społecznej - dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb - niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego	- zbyt duże obciążenie pracowników socjalnych różnorodnymi zadaniami oraz nadmierną biurokracją przyczyniające się do doznawania syndromu wypalenia zawodowego - zbyt niska świadomość władz gminy w zakresie roli i potrzeb sektora pomocy społecznej - niekorzystny wizerunek pomocy społecznej - niewielkie zaangażowanie mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli biznesu oraz kościołów i związków wyznaniowych, w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych
--	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** każe zwrócić uwagę m.in. na takie kwestie, jak dostrzegane po stronie słabych stron i zagrożeń wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej, niezmnijająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją, zbyt duże obciążenie pracowników socjalnych różnorodnymi zadaniami oraz nadmierną biurokracją przyczyniające się do doznawania syndromu wypalenia zawodowego.

Z kolei po stronie szans odnajdziemy potencjał gminy zapewniający odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców gminy, wzrost liczby osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy. Należy także zwrócić uwagę na mocne strony, dostrzegane w tym obszarze, jak podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, podejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej, doświadczona i podnosząca kwalifikacje zawodowe kadra OPS-u, co z pewnością może mieć zasadniczy wpływ na postęp we wdrażaniu założeń programowych w tym obszarze.

MOCNE I SŁABE STRONY W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ	SZANSE I ZAGROŻENIA W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ
- bardzo korzystny układ komunikacyjny gminy - lokalizacja na terenie gminy Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice-Pyrzowice - niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie - brak noclegowni w gminie oraz standaryzowanych usług dla osób bezdomnych - brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych i bezdomnych - organizowanie w gminie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych	- bliskość aglomeracji śląskiej - duży potencjał inwestorów w regionie - dalszy rozwój Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice-Pyrzowice oraz infrastruktury około lotniskowej - rozwój inwestycji w ramach międzygminnej strefy aktywności gospodarczej - dalszy rozwój sektora handlu i usług - dostępność środków zewnętrznych na finansowanie inwestycji - dostępność środków unijnych dla przedsiębiorców - dostęp do europejskich rynków pracy

usług opiekuńczych - funkcjonowanie w gminie podmiotów działających na rzecz osób starszych - ciekawa oferta kulturalna dla seniorów - upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy - brak w gminie klubu seniora i domu dziennego pobytu - brak dostępu osób starszych do opieki geriatrycznej w gminie - niewielka skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych - deficyt w gminie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu	- rosnący poziom wykształcenia i coraz wyższe kwalifikacje zawodowe młodego pokolenia mieszkańców gminy - niska opłacalność produkcji rolnej - niechęć i brak motywacji osób długotrwale bezrobotnych do zmiany swojej sytuacji - rosnąca liczba osób zagrożonych bezdomnością oraz bezdomnych wymagających schronienia - problem uzależnień wśród osób bezrobotnych i bezdomnych - niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób bezrobotnych i bezdomnych - możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny - funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej w Tarnowskich Górach i Kaletach-Drutarni oraz Środowiskowego Domu Samopomocy w Tarnowskich Górach - wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych
--	---

7. OCENA WDROŻENIA ZAŁOŻEŃ POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki antyprzemocowej gminy Ożarówice na lata 2020-2024. W jej ramach zostały wskazane trudności napotkane przy wdrażaniu programu, osiągnięcia w jego realizacji, przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania oraz przedsięwzięcia, które należałoby podjąć w nowym okresie programowania.

Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

- o zbyt małe zaangażowanie w prace poszczególnych przedstawicieli jednostek wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego;
- o zbyt mała kadra pracownicza z natłokiem obowiązków;
- o niewystarczające zasoby lokalowe w zestawieniu do nakładu zadań.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu

- o pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy;

- przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchomienie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy;
- kierowanie ofiar i sprawców przemocy do odpowiednich specjalistów;
- monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy między różnymi instytucjami pomocowymi;
- gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej;
- analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczenia odwykowemu składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy;
- występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzanemu popełnienia czynów określonych w art.2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- dyżury specjalistów: psychologa i terapeuty, udzielenie wsparcia emocjonalnego;
- udostępnienie informacji o instytucjach i organizacjach realizujących programy terapeutyczno-szkoleniowe;
- utworzenie gablot informacyjnych w Urzędzie Gminy, Ośrodku Pomocy Społecznej, Komisariacie Policji w Pyrzowicach, szkołach i placówkach opieki zdrowotnej;
- rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy;
- realizacja zajęć edukacyjno- wychowawczych w szkołach, szkolnych programów profilaktyki przemocy, wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji;
- pozyskiwanie różnych ofert szkoleniowych z zakresu przeciwdziałania przemocy;
- finansowanie udziału w szkoleniach i konferencjach organizowanych dla osób i grup zawodowych bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu

- zbyt mała skuteczność oddziaływań na sprawców przemocy w rodzinie;
- brak nabycia umiejętności asertywnych zachowań przez osoby i rodziny dotknięte bądź zagrożone zjawiskiem przemocy domowej;
- niechęć korzystania z udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych sprawców przemocy;
- nadal zbyt mała wrażliwość społeczna wobec aktów przemocy;
- brak procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowania adekwatnej strategii postępowania;
- niewystarczająca profesjonalna pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie.

Przedsięwzięcia, które należałoby podjąć lub kontynuować

- zintensyfikowanie działalności Zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;

- zacieśnienie współpracy z wymiarem sprawiedliwości w celu zwiększenia szybkości i skuteczności oddziaływania wobec sprawców przemocy w rodzinie;
- informowanie ofiar przemocy o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy (w razie konieczności zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia);
- uświadamianie sprawcom przemocy w rodzinie skutków jej stosowania;
- motywowanie i kierowanie sprawców do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych;
- zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- wspieranie działań mających na celu utworzenie w gminie grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- dostępność wsparcia psychologicznego, prawnego dla ofiar przemocy i rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy;
- zwiększenie bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy w rodzinie;
- podwyższanie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie;
- wypracowanie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie adekwatnej strategii postępowania;
- kierowanie ofiar i sprawców przemocy do odpowiednich specjalistów;
- monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy między różnymi instytucjami pomocowymi;
- gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej;
- analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy;
- występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzanemu popełnienia czynów określonych w art.2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- aktualizowanie gablot informacyjnych;
- rozpowszechnianie w lokalnym środowisku programów profilaktycznych;
- udział w ogólnopolskich kampaniach przeciwdziałania przemocy;
- realizacja zajęć edukacyjno-wychowawczych w szkołach, przeprowadzanie szkolnych programów profilaktyki przemocy, wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów programu, które zostały zrealizowane

Program Interwencji Społecznej pt. "Profilaktyka przemocy w społeczności lokalnej", którego celem była diagnoza i edukacja w temacie problemu przemocy zarówno wśród dorosłych mieszkańców gminy, jak i młodzieży szkolnej.

Ogólna ocena realizacji założeń programu

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniego programu, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, tak że ocena: 1 – oznacza, że nie rozpoczęto wdrażania założeń programowych; 2 – oznacza, że rozpoczęto wdrażanie założeń programu; 3 – oznacza, że częściowo wdrożono przyjęte założenia programu; 4 – oznacza, że zrealizowano większość założeń programowych; 5 – oznacza, że w pełni wdrożono założenia programu, zaproponował **ogólną ocenę realizacji programu na poziomie 4.**

Uzasadniając przyjętą ocenę podkreślono, że większość zadań przewidzianych w programie została zrealizowana. Nie zrealizowano jedynie pojedynczych zadań w odniesieniu do realizacji założeń programu takich jak: zbyt mała skuteczność oddziaływań na sprawców przemocy i niechęć korzystania z programów edukacyjno -korekcyjnych, niewystarczająca profesjonalna pomoc dla ofiar i niewielka umiejętność nabywania asertywnych zachowań, zbyt mała wrażliwość społeczna wobec aktów przemocy oraz brak procedur interwencji kryzysowej.

III PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Wyniki diagnozy problemów przemocy w rodzinie na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, danych z badań ankietowych oraz analizie SWOT, a także wnioski z oceny wdrożenia poprzednio realizowanego programu pozwoliły na opracowanie założeń Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Ożarówice na lata 2020-2024. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania zjawiska przemocy w rodzinie, jak i zapobiegania temu zjawisku w przyszłości.

1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Ożarówice na lata 2020-2024, jest następujący:

Zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie na terenie gminy, wspieranie i ochrona ofiar oraz skuteczne oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją wyznaczonych i przedstawionych poniżej celów operacyjnych oraz działań.

2. CELE OPERACYJNE I DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: Wspieranie rodzin doświadczających przemocy lub zagrożonych przemocą.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Pomoc finansowa i rzeczowa Praca socjalna z rodzinami, w których występuje przemoc.	2020-2025	OPS	- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia	- wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin doświadczających przemocy - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby rodzin, w których wielokrotnie interweniowano z powodu przemocy domowej - włączenie społeczne rodzin izolujących się i izolowanych
Poszerzenie dostępu do pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej dla osób i rodzin dotkniętych przemocą.	2020-2025	OPS, GKRPA, PK, ZI, NGO-s	- liczba osób i rodzin, którym udzielono wsparcia - liczba porad	- wzmocnienie rodzin doświadczających przemocy
Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.	w razie zaistnienia konieczności	OPS, PCPR, NGO-s	- liczba osób, którym udzielono wsparcia	- zapobieganie eskalacji przemocy w rodzinie - zapewnienie komfortu socjalnego i psychologicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą
Praca ze sprawcami przemocy, kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	2020-2025	GKRPA, ZI, OPS, PCPR, Policja	- liczba przeprowadzonych rozmów ze sprawcami przemocy - liczba sprawców przemocy skierowanych do udziału w programach korekcyjno-	- zmniejszenie poziomu zagrożenia przemocą domową - zmiana zachowań sprawców przemocy

				edukacyjnych.	
--	--	--	--	---------------	--

CEL OPERACYJNY 2.: Prowadzenie na terenie gminy działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych mających na celu eliminowanie zjawiska przemocy w rodzinie.					
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty	
Upowszechnianie informacji o instytucjach i organizacjach świadczących pomoc ofiarom agresji i przemocy w rodzinie.	2020-2025	OPS, GKRPA, Zi, pałcowski oświatowe, BiOK, Policja, NGO-s, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom	
Zwiększanie motywacji do zmian w zakresie funkcjonowania psychologicznego, rodzinnego i społecznego mieszkańców gminy, a w szczególności członków rodzin, w których występuje przemoc i zagrożonych przemocą.	2020-2024	OPS, GKRPA, Zi, PK, pałcowski oświatowe, BiOK, PCPR, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba osób objętych działaniami	- wzrost świadomości i kompetencji społecznych mieszkańców - niwelowanie niekorzystnych zjawisk z życia społecznego i rodzinnego - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin	
Podjęmowanie działań zmierzających do rozładowania stresu i agresji w środowisku dzieci i młodzieży poprzez sport i uczestnictwo w kulturze.	2020-2025	UG, RG, pałcowski oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań	- wyzwalanie pozytywnych emocji - integrowanie środowiska dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	

CEL OPERACYJNY 3.: Doskonalenie kompetencji kadr samorządowych i organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie kompetencji zawodowych w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą.	2020-2025	OPS, GKRPA, ZI PCPR, ROPS, Policja, placówki ochrony zdrowia, SR, PR	- liczba i rodzaj odbytych szkoleń - liczba pracowników doskonalących kwalifikacje	- podwyższenie kompetencji służb społecznych - poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - zwiększenie skuteczności podejmowanych działań pomocowych - poszerzenie zakresu i form wsparcia adresowanego do rodzin doświadczających przemocy domowej i zagrożonych przemocą - poprawa funkcjonowania rodzin objętych wsparciem
Kontynuowanie i intensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2020-2025	UG, GKRPA, OPS, placówki oświatowe, Policja, SR inne podmioty, których przedstawiciele biorą udział w działaniach ZI	- liczba spotkań ZI - liczba grup roboczych	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Organizowanie szkoleń i warsztatów dla nauczycieli na temat przemocy w środowisku szkolnym i	2020-2025	UG, placówki oświatowe, GKRPA, ZI, PCPR	- liczba i rodzaj szkoleń - liczba uczestników	- podwyższenie wiedzy nauczycieli w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania

rodzinnym uczniów.				przemocy - podwyższenie kompetencji kadr pedagogicznych w zakresie udzielania skutecznego wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym i zagrożonym przemocą. - eliminowanie zachowań agresywnych w środowisku uczniowskim - wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa osób i rodzin doświadczających przemocy
Wspieranie organizacji pozarządowych w podejmowanych działaniach o charakterze profilaktycznym oraz mającym na celu zapobieganie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie.	2020-2024	UG, KPRPA, NGOs, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba podmiotów objętych wsparciem	- podniesienie skuteczności ochrony ofiar przemocy - zapobieganie eskalacji przemocy w danej rodzinie - zapewnienie komfortu socjalnego i psychologicznego osobom i rodzinom dotkniętym przemocą

CEL OPERACYJNY 4: Współpraca podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2020-2024	UG, GKRPA, OPS, PK, ZI, BiOK, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, NGO-s, Kościół, społeczność lokalna	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Integrowanie działań i poszerzanie współpracy podmiotów w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w gminie	2020-2025	UG, RG, OPS, GKRPA, PK, ZI, BiOK, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, Policja, SR, PCPR, NGOs, Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin - zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą
Wzmocnianie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.	2020-2024	UG, RG, GKRPA, ZI, Policja, PR, SR	- liczba i rodzaj podjętych działań	- poprawa komfortu i warunków życia mieszkańców gminy

Legenda

UG – Urząd Gminy
 RG – Rada Gminy
 OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej
 GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
 BiOK – Biblioteka i Ośrodek Kultury
 PK – Punkt Konsultacyjny
 SR – Sąd Rejonowy
 PR – Prokuratura Rejonowa
 ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
 NGOs – organizacje pozarządowe

3.3. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad programem. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji działających w gminie w obszarze przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt: „Porozumienie bez przemocy”.

Wnioskodawca projektu:

Szkoła Podstawowa w Ożarowicach, ul. Szkolna 10, 42-625 Ożarowice.

Cel główny projektu:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Miejsce realizacji projektu:

Teren szkoły.

Beneficjenci projektu:

Rodzice, uczniowie, nauczyciele, pracownicy szkoły.

Partnerzy w realizacji projektu:

Zespół Interdyscyplinarny, Komisariat Policji w Pyrzowicach.

Czas realizacji projektu:

2019/2020

Projekt: „Wiem więcej”.

Wnioskodawca projektu:

Szkoła Podstawowa im. Michała Okurzałego, ul. Kopernika 2, 42-624 Tąpkowice.

Cel główny projektu:

Pedagogizacja oraz kształtowanie kompetencji i umiejętności społecznych beneficjentów poprzez organizowanie różnorodnych form edukacji, a także realizację programów profilaktycznych w zakresie profilaktyki uniwersalnej.

Miejsce realizacji projektu:

Szkoła Podstawowa im. Michała Okurzałego w Tąpkowicach.

Beneficjenci projektu:

Uczniowie, rodzice.

Partnerzy w realizacji projektu:

Przedstawiciele Policji, Straży Pożarnej, PPPP w Tarnowskich Górach, GKRPA w Ożarowicach, Zespół Interdyscyplinarny.

Czas realizacji projektu:

Rok szkolny 2019/2020

Projekt:

„Wiedza rodziny o źródłach pomocy w sytuacjach przemocy czynnikiem determinującym obniżanie częstotliwości zachowań agresywnych w rodzinie”

Wnioskodawca projektu:

Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Pyrzowicach, ul. Wolności 46, 42-625 Pyrzowice.

Cel główny projektu:

Obniżenie zachowań przemocowych w rodzinie.

Miejsce realizacji projektu:

Sołectwo Pyrzowice.

Beneficjenci projektu:

Uczniowie NSP Pyrzowice, rodziny uczniów, mieszkańcy sołectwa Pyrzowice.

Partnerzy w realizacji projektu:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowicach, Policja.

Czas realizacji projektu:

Rok szkolny 2019/2020

Projekt: „Bezpieczna szkoła”**Wnioskodawca projektu:**

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II, ul. Główna 126 46, 42-625 Zendek.

Cel główny projektu:

- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ograniczenie jej skutków;
- prowadzenie działalności informacyjnej;
- podnoszenie społecznej wrażliwości w odniesieniu do zjawiska przemocy domowej.

Miejsce realizacji projektu:

Teren szkoły.

Beneficjenci projektu:

Uczniowie, rodzice, nauczyciele.

Partnerzy w realizacji projektu:

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji w Pyrzowicach, Zespół Interdyscyplinarny.

Czas realizacji projektu:

Rok szkolny 2019/2020

IV REALIZACJA PROGRAMU

1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordinatorem programu będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt, Rada Gminy, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Konsultacyjny, placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, BiOK, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

2. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring programu, polegający na gromadzeniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, będzie prowadzony przez koordynatora programu, przy udziale członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służb, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Celem monitoringu będzie badanie, czy realizacja działań przebiega bez zakłóceń. Monitoring realizacji programu umożliwi:

- systematyczną obserwację działań programu,
- weryfikację zgodności założonych celów z osiąganymi efektami,
- ocenę zaangażowania jednostek w realizację działań.

Do monitoringu wykorzystane zostaną wskaźniki realizacji działań wyznaczonych w ramach poszczególnych celów programu. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Natomiast ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Celem ewaluacji będzie ocena efektywności programu poprzez gromadzenie, analizę i interpretację danych. Z prowadzonego monitoringu i ewaluacji zostanie przygotowany zbiorczy raport (sprawozdanie), który zostanie przedstawiony Wójtowi i Radzie Gminy do końca marca każdego roku.

3. FINANSOWANIE

Działania podejmowane w ramach realizacji Programu, związane z osiągnięciem wyznaczonych celów, finansowane będą ze środków własnych Samorządu Gminy. Przewiduje się również współudział w finansowaniu ww. działań ze środków budżetu państwa.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Rodzaje i formy przemocy.....	3
Tabela 2. Policyjne statystyki procedury „Niebieska Karta” za rok 2018	4
Tabela 3. Liczba mieszkańców gminy w latach 2016-2018	9
Tabela 4. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2016-2018	9
Tabela 5. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2016-2018	9
Tabela 6. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie	10
Tabela 7. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2016-2018 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	11
Tabela 8. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2016-2018	12
Tabela 9. Działalność GKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	12
Tabela 10. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Ożarówce w latach 2016-2018.....	14
Tabela 11. Dane Komisariatu Policji w Pyrzowicach dotyczące przemocy w rodzinie na terenie gminy Ożarówce w latach 2016-2018.....	15
Tabela 12. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem OPS-u w latach 2016-2018	16
Tabela 13. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie objęci wsparciem OPS-u z powodu przemocy w rodzinie, alkoholizmu lub narkomanii w latach 2016-2018	17
Tabela 14. Jednostki wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie spoza gminy	18
Tabela 15. Numery telefonów, pod którymi można uzyskać wsparcie i porady	19
Tabela 16. Parafie rzymskokatolickie w gminie w 2018 r.	20
Tabela 17. Przypadki negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych ujawnionych w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2018/2019.....	27
Tabela 18. Przypadki patologicznych zachowań i dysfunkcji stwierdzonych w środowisku rodzinnym uczniów w roku szkolnym 2018/2019	27
Wykres 1. Struktura ankietowanych według kryterium płci	8
Wykres 2. Struktura respondentów według kryterium wieku	8
Wykres 3. Jaka jest wg Pani/Pana najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?	21
Wykres 4. Jakie Pani/Pana zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?	22
Wykres 5. Jak Pani/Pana zdaniem powinna zachowywać się ofiara przemocy w rodzinie?	22
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	23
Wykres 7. Jakie formy przemocy wg Pani/Pana wiedzy występują najczęściej w rodzinach zamieszkałych w gminie?	23
Wykres 8. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?	24
Wykres 9. Kto wg Pani/Pana wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?	24
Wykres 10. Czy wg Pani/Pana wiedzy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?.....	24
Wykres 11. Czy wg Pani/Pana wiedzy podejmowane w gminie działania wobec sprawców przemocy w rodzinie są wystarczające?	24

Wykres 12. Czy postrzega Pani/Pan przemoc w rodzinie jako istotny problem na terenie gminy?	25
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	25
Wykres 14. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?	26
Wykres 15. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiejś formy przemocy ze strony rówieśników?	29
Wykres 16. Czy doznałaś/doznałeś kiedykolwiek jakiejś formy przemocy w swojej rodzinie?	30
Wykres 17. Kogo byś poinformowała/poinformował, gdybyś doznała/doznał przemocy w rodzinie lub była/był świadkiem przemocy w rodzinie?	30
Wykres 18. W jakim otoczeniu obawiasz się przemocy?	31

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U z 2015 r., poz. 1390) w art. 6 ust. 2 nałożyła na gminę obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym opracowanie i realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Wobec powyższego program na lata 2020-2025 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2013-2018.

Głównym celem programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska w gminie.

Powyższy cel realizowany będzie poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego przy aktywnej współpracy służb wymienionych w programie. Praca ze zjawiskiem przemocy, aby była skuteczna i przynosiła trwałe efekty musi być realizowana interdyscyplinarnie.

Program stanowi plan działań instytucji i organizacji zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, a tym samym przyczyni się do usprawnienia lokalnego systemu przeciwdziałania i ograniczenia w/w zjawiska.

Realizacja Programu w efekcie zakłada, że nastąpi dalszy wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy, przypadki przemocy będą rozpoznawane wcześniej i skuteczniej, a także wzmocniony zostanie zintegrowany i efektywny system pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.

